

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ»**

СХВАЛЕНО

вченою радою Комунального закладу
«Інститут післядипломної педагогічної
освіти Чернівецької області»

Протокол № 3 від 17.06.2026р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Комунального закладу «Інститут
післядипломної педагогічної освіти
Чернівецької області»

від «18» червня 2026 р. № 94/09

Директор КЗ «ІННОЧО»

_____ Наталія КУРИШ

Програма

підвищення кваліфікації педагогічних працівників

закладів загальної середньої освіти

«FORMA: ЯК ІНТЕГРУВАТИ ФОРМУВАЛЬНЕ

ОЦІНЮВАННЯ В ОСВІТНЮ ПРАКТИКУ»

Чернівці – 2026

Розробники: Комунальний заклад «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області» (Кадук А.М., заступник директора з навчальної роботи та цифрової трансформації освіти Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області; Унгурян І.К., професор кафедри педагогіки, психології та теорії управління освітою Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, кандидат педагогічних наук; Чухненко П.С., завідувач кафедри методики викладання природничо-математичних дисциплін Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, кандидат хімічних наук).

Напрямок підвищення кваліфікації: використання інструменту організації формуального оцінювання «FormA».

Розроблено на основі: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «FormA: як інтегрувати формувальне оцінювання в освітню практику» (наказ МОН від 08.05.2026 р. №753).

Термін дії програми: з 18.06.2026 до 17.06.2031 року.

Рецензенти:

Куриш Н.К., директор Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, кандидат педагогічних наук;

Тарангул І.Л., заступник директора Комунального закладу «Буковинський ліцей успішної молоді», кандидат філологічних наук

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. У контексті реалізації компетентнісного підходу та впровадження реформ Нової української школи актуалізується потреба в оновленні підходів до оцінювання результатів навчання. Традиційні моделі оцінювання, орієнтовані переважно на фіксацію результату, не забезпечують достатньої підтримки освітнього процесу, розвитку учнівської суб'єктності та формування ключових компетентностей. Формувальне оцінювання розглядається як один із ключових механізмів підвищення якості освіти, оскільки воно забезпечує зворотний зв'язок, спрямований на покращення навчання, підтримує активну участь учнів у власному освітньому шляху та сприяє розвитку умінь саморегуляції. Водночас у практиці закладів освіти України формувальне оцінювання часто використовується несистемно, що обумовлює потребу у формуванні цілісного розуміння його принципів та інструментів.

Особливої значущості набуває впровадження формувального оцінювання в умовах подолання освітніх втрат, коли зростає потреба в інструментах оперативної діагностики навчальних потреб учнів, адаптації освітнього процесу та підтримки мотивації до навчання. Каталог інструментів формувального оцінювання FormA (далі – Каталог FormA) пропонує структурований підхід до інтеграції формувального оцінювання в освітню практику, поєднуючи теоретичне розуміння оцінювання як навчання з набором практичних стратегій та інструментів для щоденного використання вчителем. Він спрямований на розвиток здатності педагогів застосовувати формувальне оцінювання у різних навчальних ситуаціях, співвідносити інструменти з цілями навчання та формувати культуру оцінювання у закладі освіти.

Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «FormA: як інтегрувати формувальне оцінювання в освітню практику» (далі – Програма) пропонує структурований підхід до впровадження формувального оцінювання в освітній процес відповідно до пріоритетів Нової української школи; спрямовує педагогів на переосмислення ролі оцінювання як інструменту підтримки навчання; сприяє формуванню цілісного бачення оцінювання як невід'ємної складової освітнього процесу; підтримує професійний розвиток педагогів через опанування сучасних підходів до надання зворотного зв'язку, залучення учнів до оцінювання та розвитку їхньої навчальної автономії.

Учасники навчатимуться застосовувати Каталог FormA для планування уроків, навчальних діяльностей і освітніх модулів із вбудованими елементами формувального оцінювання, добирати відповідні стратегії оцінювання залежно від навчальних цілей і контексту, а також інтегрувати оцінювання в щоденну педагогічну практику як інструмент підтримки навчання. Навчання за Програмою передбачає тренінги, інтерактивні обговорення та практичні завдання, які допоможуть педагогам набути досвіду використання

інструментів формувального оцінювання та адаптувати їх до власного освітнього середовища.

У процесі навчання слухачі поступово ознайомлюються з матеріалами модулів, виконують практичні завдання та складають короткі тести, що допомагає впевнитися у розумінні змісту та здатності застосовувати його на практиці. Значна увага приділяється опрацюванню інструментів формувального оцінювання, їх добору відповідно до навчальних цілей і вбудовуванню в різні етапи уроку.

Під час проведення тренінгу використовується діяльнісний підхід, який реалізується через активні й інтерактивні форми роботи, моделювання навчальних ситуацій та практичне застосування інструментів формувального оцінювання; проблемно-пошукова організація навчання забезпечується через аналіз освітніх кейсів і розроблення власних рішень щодо впровадження формувального оцінювання; індивідуалізація і диференціація реалізуються через варіативність завдань, вибір учасниками способів представлення результатів та врахування їхнього професійного контексту.

Мотивація та розвиток професійної майстерності педагогічних працівників забезпечуються завдяки їхній активній участі у виконанні практичних завдань, як індивідуально, так і в малих групах, а також через обмін досвідом і надання конструктивного зворотного зв'язку. Це сприяє формуванню культури оцінювання, в якій учні виступають активними учасниками освітнього процесу, здатними до самооцінювання та взаємооцінювання. Ефективність навчання визначається його практичною спрямованістю: воно дозволяє педагогам інтегрувати формувальне оцінювання у власну практику системно, що підвищує якість навчання та сприяє кращим освітнім результатам учнів.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: Використання каталогу FormA є невід'ємною складовою реалізації Програми. До викладання за Програмою залучаються тренери, які пройшли попередню підготовку з питань використання каталогу FormA та мають практичний досвід впровадження формувального оцінювання в освітній процес.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна, очна з використанням можливостей дистанційних технологій навчання).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток умінь інтегрувати формувальне оцінювання в освітню практику за допомогою каталогу інструментів формувального оцінювання FormA.

Завдання підвищення кваліфікації:

ознайомити з основними підходами до формувального оцінювання та концепцією оцінювання як навчання;

проаналізувати потенціал формувального оцінювання для підтримки навчання та розвитку учнів;

ознайомити з каталогом FormA для планування та організації освітнього процесу;

розвинути вміння добирати та застосовувати інструменти формувального оцінювання відповідно до навчальних цілей і етапів уроку;

розвинути вміння щодо надання зворотного зв'язку, організації самооцінювання та взаємооцінювання учнів;

розробити приклади навчальної діяльності з інтеграцією інструментів формувального оцінювання.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: оцінювально-аналітична компетентність (Г3); прогностична компетентність (Г1); інформаційно-цифрова компетентність (А3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) уміння щодо:

- сутності формувального та підсумкового оцінювання та їх відмінностей;

- концепції оцінювання як навчання та можливостей її реалізації в освітньому процесі;

- потенціалу формувального оцінювання для підтримки навчання та розвитку учнів;

- структури та ключових компонентів каталогу інструментів FormA;

- добору та застосування інструментів і стратегій формувального оцінювання відповідно до навчальних цілей і етапів уроку;

- надання конструктивного зворотного зв'язку, організації самооцінювання та взаємооцінювання учнів;

- розроблення прикладів навчальної діяльності з інтеграцією інструментів формувального оцінювання;

- аналізу культури оцінювання у шкільному контексті.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Система оцінювання базується на поєднанні автоматизованого тестування, виконання практичних завдань та самооцінювання.

Оцінювання здійснюється за моделлю «зараховано / не зараховано».

Для успішної реалізації Програми передбачається участь у більшості очних або онлайн-зустрічей (орієнтовно не менше 75 %), виконання тестових завдань із результатом не нижче 70 %, підготовка та подання індивідуального

навчального проєкту, а також надання відгуку щонайменше на одну роботу колег.

Такий підхід спрямований на поєднання самостійного опрацювання матеріалу з активною взаємодією учасників і підтримкою з боку тренера, що забезпечує можливість практичного застосування інструментів формульовального оцінювання та їх інтеграції у власну педагогічну діяльність.

Завершальним елементом навчання є індивідуальний навчальний проєкт, підготовка якого відбувається із супроводом тренера та, за можливості, з обміном відгуками в групі. Також передбачене взаємооцінювання робіт, що сприяє розвитку вміння надавати конструктивний зворотний зв'язок і формує досвід участі у культурі оцінювання.

За умови виконання всіх зазначених вимог слухач отримує сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням обсягу програми.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат підвищення кваліфікації.

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання синхронних інтерактивних занять (очно або дистанційно) та індивідуальної роботи учасників з використанням онлайн-платформи.

Інтерактивні заняття (не менше 4 зустрічей) об'єднують лекційне представлення матеріалу та його практичне застосування і будуть проводитися в очному або онлайн-форматі. Курс містить інтерактивні вправи для самостійного виконання, які слухачі виконують у власному темпі. Курс має два опитування «Самооцінювання» для збору зворотного зв'язку від учасників.

У процесі навчання слухачі поступово знайомляться з матеріалами модулів, виконують практичні та тестові завдання, що допомагає впевнитися в розумінні змісту та здатності застосувати його на практиці. Завершальним елементом навчання є індивідуальний навчальний проєкт, підготовка якого відбувається у супроводі тренера або викладача та за можливості – з обміном відгуками в групі.

Навчання реалізується через онлайн-платформу, усі види діяльності виконуються та фіксуються безпосередньо на платформі. Свідчення їх виконання враховується під час видачі відповідного документа.

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичного навчального матеріалу з тем лекцій, взаємооцінювання робіт колег, яке сприяє розвитку вміння давати конструктивний зворотний зв'язок і вчитися один в одного, виконання тестових завдань із результатом від 70%, розробку плану циклу

формувального оцінювання, а також плану залучення учнівства до оцінювання, надання відгуку принаймні на одну роботу колег.

Зміст Програми складається з 3 модулів та 6-ти взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають фінальний тест із 15-ти питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 29 балів. Прохідний бал – 20. Учасники, які успішно пройшли навчання на платформі, синхронні заняття (в онлайн, – чи офлайн-форматі) та склали фінальний тест, отримують сертифікат.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Організаційне заняття	-	1	1	-	2
МОДУЛЬ 1. ОЦІНЮВАННЯ ЯК НАВЧАННЯ					
Тема 1.1. Сутність формувального та підсумкового оцінювання	1	3	-	-	4
Тема 1.2. Роль оцінювання як навчання в освітньому процесі	1	1	1	1	4
Разом за модулем 1	2	4	1	1	8
МОДУЛЬ 2. КАТАЛОГ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ FORM A					
Тема 2.1. Структура та зміст каталогу інструментів формувального оцінювання Form A	1	1	-	-	2
Тема 2.2. Використання інструментів формувального оцінювання в освітньому процесі	1	3	1	1	6
Разом за модулем 2	2	4	1	1	8
МОДУЛЬ 3. КУЛЬТУРА ОЦІНЮВАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ					
Тема 3.1. Роль учня в процесі формувального оцінювання	1	1	-	1	3
Тема 3.2. Творення культури оцінювання (формувального) в закладі освіти	-	4	2	1	7
Разом за модулем 3	1	5	2	2	10
ПІДСУМКИ ТА РЕФЛЕКСІЯ	1	1	-	-	2
Оцінювання власного поступу та планування подальшого використання каталогу Form A в освітній практиці	1	1	-	-	2
Усього	6	15	5	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

Огляд курсу, правила та вимоги участі в навчанні. Огляд розкладу навчальних занять. Представлення учасників. Погодження правил роботи групи.

МОДУЛЬ 1.

ОЦІНЮВАННЯ ЯК НАВЧАННЯ

Тема 1.1. Сутність формувального та підсумкового оцінювання.

Поняття оцінювання та оцінки. Характеристика формувального та підсумкового оцінювання, їх мета та функції. Відмінності між оцінюванням навчання та оцінюванням для навчання. Роль оцінювання у відстеженні результатів навчання та освітнього поступу учнів.

Тема 1.2. Оцінювання як навчання. Його функції в освітньому процесі.

Сутність концепції оцінювання як навчання. Формувальне оцінювання як інструмент розвитку навчальної автономії учнів. Зв'язок оцінювання з навчальними цілями та результатами навчання. Використання формувального оцінювання на різних етапах уроку. Приклади трансформації навчальних діяльностей у формат оцінювання як навчання.

Контрольний захід: виконання тестових завдань для перевірки розуміння сутності оцінювання як навчання, його функцій в освітньому процесі та особливостей використання формувального оцінювання на різних етапах уроку.

МОДУЛЬ 2.

КАТАЛОГ ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ FORMA

Тема 2.1. Структура та зміст каталогу інструментів формувального оцінювання FormA.

Модель формувального оцінювання ETF та її елементи. Цикл формувального оцінювання: визначення цілей і критеріїв успіху, виявлення навчальних досягнень, надання зворотного зв'язку, адаптація навчання. Структура опису інструментів формувального оцінювання (мета, матеріали, підготовка, інструкція, варіації застосування). Класифікація інструментів відповідно до елементів моделі.

Тема 2.2. Використання інструментів формувального оцінювання в освітньому процесі.

Добір інструментів формувального оцінювання відповідно до навчальних цілей та етапів уроку. Практичне застосування інструментів для створення навчальних цілей і критеріїв успіху, виявлення навчальних

досягнень, організації зворотного зв'язку та адаптації навчання. Поєднання інструментів у межах циклу формувального оцінювання. Планування навчальної діяльності із використанням інструментів FormA.

Контрольні заходи: виконання практичного завдання з проєктування циклу формувального оцінювання із використанням інструментів каталогу FormA; надання відгуку на роботу колеги (взаємооцінювання); тестування за змістом модуля.

МОДУЛЬ 3.

КУЛЬТУРА ОЦІНЮВАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Тема 3.1. Роль учня в процесі формувального оцінювання. Самооцінювання та взаємооцінювання.

Учень як активний суб'єкт оцінювання. Уміння учнів, що забезпечують оцінювання як навчання (постановка запитань, визначення наступних кроків, аналіз помилок, використання зворотного зв'язку). Самооцінювання та взаємооцінювання як інструменти розвитку навчальної автономії. Формування відповідальності учнів за результати навчання.

Тема 3.2. Творення культури оцінювання (формувального) в закладі освіти.

Поняття культури оцінювання та місце у ній формувального оцінювання. Роль учнів, педагогів, адміністрації та батьків у формуванні культури оцінювання. Умови впровадження формувального оцінювання в закладі освіти. Організація взаємодії та підтримки освітнього процесу. Практики спільного обговорення, рефлексії та обміну досвідом. Планування змін у закладі освіти.

Контрольні заходи: виконання практичного завдання з планування залучення учнів до процесу оцінювання; надання відгуку на роботу колеги (взаємооцінювання); тестування за змістом модуля.

ПІДСУМКИ ТА РЕФЛЕКСІЯ

Оцінювання власного поступу та планування подальшого використання каталогу FormA в освітній практиці.

Аналіз результатів навчання та особистого професійного зростання учасників. Рефлексія результатів навчання та власного досвіду застосування формувального оцінювання. Обговорення викликів і можливостей, виявлених під час курсу. Формування індивідуальних висновків, планів подальшого застосування отриманих знань і набутих умінь, а також оцінювання власного прогресу.

Контрольний захід: виконання підсумкового тестування для перевірки рівня засвоєння змісту Програми та сформованості відповідних умінь.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз і застосування методів та інструментів формувального оцінювання.
2. Розроблення елементів навчального процесу із використанням підходів формувального оцінювання.
3. Моделювання педагогічних ситуацій, які описуються процес використання інструментів формувального оцінювання.
4. Виконання завдань, спрямованих на розвиток умінь надання та використання зворотного зв'язку.
5. Участь у рефлексивних видах діяльності щодо власного досвіду застосування формувального оцінювання.
6. Виконання інтерактивних вправ для закріплення розуміння ключових підходів і принципів формувального оцінювання.
7. Проектування навчальних завдань із урахуванням критеріїв оцінювання та очікуваних результатів навчання.
8. Аналіз результатів навчальної діяльності та визначення шляхів удосконалення освітнього процесу.
9. Виконання завдань, спрямованих на розвиток умінь самооцінювання та взаємооцінювання.
10. Розроблення плану заходів до створення безпечного та підтримувального освітнього середовища.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання (за потреби)

До орієнтовного переліку питань для самостійного опрацювання належать:

1. Основні поняття та принципи формувального оцінювання.
2. Підходи до організації оцінювання в освітньому процесі.
3. Роль і значення зворотного зв'язку в навчанні.
4. Особливості залучення учнів до процесу оцінювання.
5. Створення умов для ефективного навчання та розвитку здобувачів освіти.
6. Аналіз результатів навчання та їх використання для вдосконалення освітнього процесу.
7. Сучасні інструменти та методи оцінювання (формувального).
8. Питання розвитку професійної рефлексії педагога щодо створення цілісної системи оцінювання, зокрема формувального.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016

року № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.06.2026).

2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.06.2026).

Основні документи

1. European Training Foundation. FormA (ENG). URL: <https://rise.articulate.com/share/R2h3X63PVLRAtKPe0v9Q-ozs1FsntQTx#/> (дата звернення: 04.06.2026)

2. European Training Foundation. FormA (UKR). URL: <https://share.articulate.com/dmhZmI8rCabv7dROc-IdK> (дата звернення: 04.04.2026)

3. FormA: a formative assessment toolkit. URL: <https://www.etf.europa.eu/en/what-we-do/forma-formative-assessment-toolkit> (дата звернення: 04.06.2026)

4. Ukraine – ETF (europa.eu). URL: <https://www.etf.europa.eu/en/where-we-work/countries/ukraine> (дата звернення: 04.06.2026)

Додаткова література

1. У МОН розробили нові рекомендації оцінювання учнів 5–9 класів : Нова українська школа. 2024. URL: <https://nus.org.ua/2024/08/03/u-mon-rozrobyly-novi-rekomendatsiyi-otsinyuvannya-uchniv-5-9-klasiv/> (дата звернення: 04.06.2026).

2. Black P., Wiliam D. Assessment and Classroom Learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice. 1998. Vol. 5, No. 1. P. 7–74. URL: <https://www.gla.ac.uk/t4/learningandteaching/files/PGCTHE/BlackandWiliam1998.pdf> (дата звернення: 06.06.2026).

3. Harris L. R., Brown G. T. Using self-assessment to improve student learning. London ; New York : Routledge, 2018. 168 p.

4. 25 formative assessment options your students will love // WeAreTeachers. 2021. URL: <https://www.weareteachers.com/25-formative-assessment-options/> (дата звернення: 06.06.2026).